

Les comunitats de Castella

La **Guerra de las Comunidades de Castilla** va ser la revolta armada que va tenir lloc a Castella des de l'any 1520 fins el 1522, protagonitzada per algunes ciutats castellanques ("comuneros") davant la desconfiança produïda a l'arribada del nou monarca Carles I. Les principals causes d'aquest conflicte de les comunitats de Castella estan en la crisi que experimentava el regne de Castella des de la mort d'Isabel la Catòlica el 1504 i la desconfiança provocada entre el nou monarca (Carles I) i els seus súbdits castellans. En l'aspecte econòmic, cal tenir presents les diverses males collites i les epidèmies seguides de grans mortaldats que s'havien produït des de començament de segle, i les fortes fluctuacions dels preus en 1510-21. Els petits industrials i els mercaders de les ciutats interiors (Segòvia, Toledo, Conca) reclamaren, contra els exportadors de llana i els comerciants de Sevilla i Burgos, una política econòmica proteccionista.

Des del punt de vista polític, la mort de Ferran el Catòlic (1516) obrí un període de crisi, el successor, el príncep Carles de Gant, nét dels Reis Catòlics, que residia a Flandes, no arribà a Castella fins a la tardor del 1517, Carles, que no parlava castellà, venia acompanyat d'un nombrós grup de flamencs entre els que va repartir càrrecs públics de gran responsabilitat. A pesar de que el nou monarca va jurar davant les Corts dels diferents regnes i de que aquestes van aprovar impostos especials, les actuacions dels flamencs varen crear una desconfiança creixent entre els castellans.

*Carles I en 1516,
retratat per Bernard van Orley.*

El 1519, la notícia de l'elecció de Carles I com emperador va ser mal rebuda a Castella al considerar-se que aquest fet allunyava al rei del regne. Efectivament Carles I manifestà la seva voluntat d'anar a Aquisgrà per ésser-hi coronat i decretà un augment de les càrregues fiscals per tal de fer cara a les noves obligacions derivades de la seva elecció. La ciutat de Toledo, que anteriorment havia iniciat un memorial de greuges al rei, inicià una campanya contra la nova fiscalització i la política imperial. Les corts són convocades en Santiago per tal de facilitar els subsidis demandats. Davant la resistència dels procuradors les Corts són traslladades a la Corunya on els procuradors varen se pressionats o directament comprats.

En sortir del regne Carles I va deixar com regent de Castella, en contra de la promessa feta en Corts, al seu conseller flamenc Adriano d'Utrech. El malestar es converteix en agitació, alguns procuradors són assassinats, es produïren motins a Toledo, Segòvia, Burgos, Guadalajara, etc. El nombre de ciutats alçades s'amplia, una assemblea de ciutats amb representants a Corts, *La Santa Junta*, es constituí a Àvila (agost del 1520) per traslladar-se després a Tordesillas,

on residia la reina mare Joana, que els comuners intentaren, sense èxit, d'oposar al seu fill. A la fi de l'estiu del 1520, els comuners havien aconseguit d'atreure a llur causa una gran part de Castella. Però el moviment va adquirint un creixent caràcter social dels camperols contra llurs senyors. Aquesta onada antisenyorial espantà l'aristocràcia que des d'aleshores s'oposà al moviment dels comuners.

Enfrontats a un exèrcit reial, i cada vegada més aïllats, l'exèrcit comuner va ser derrotat definitivament a Villalar (abril de 1521) i els caps més importants, Juan Padilla, Juan Bravo i Francisco Maldonado, executats. Totes les ciutats varen ser sotmeses al poder reial tot i que Toledo resistí nou mesos sota la direcció de María Pacheco, la vídua de Padilla.

La desfeta de Villalar consagrà a Castella el triomf definitiu de la monarquia, a partir d'ara, sempre aliada amb una aristocràcia fidel i al servei del poder dels sobirans. Igualment, el fracàs d'aquest intent revolucionari accentuà la feblesa de la burgesia i la pèrdua d'importància de les Institucions (Corts) i llibertats castellanques.

